

Nick Brokhausen

Šepot ve vysoké trávě

**Tajné operace speciálních jednotek
ve vietnamské válce**

OMNIBOOKS

Nick Brokhausen

Šepot ve vysoké trávě

Tajné operace speciálních jednotek

Chtěl bych mít dvě armády; jednu s nádhernými děly, tanky, vojáčky, štáby se slavnými vetšými generály a plukovními důstojníčky starajícími se o vyměšování svých generálů nebo o honosná sídla svých plukovníků; armádu, která by se za mírný poplatek předváděla na každém tržišti v zemi.

Ta druhá by byla skutečná armáda tvořená výhradně mladými nadšenci v maskovacích uniformách, která by se neukazovala, ale od níž by se vyžadovalo obrovské úsilí, a která by se cvičila ve všech možných fíglech. To je armáda, ve které bych rád bojoval.

Jean Larteguy (Jean Pierre Lucient Osty)
The Centurions

Věnování

Tato kniha je věnována mužům, kteří se mnou sdíleli zkoušky ohněm války, a těm, kdo dodnes podporují čest a věrnost pluku Speciálních sil.

Nejvíc je věnována těm padlým, kterým jsme dnes zavázáni.

Prezidentské ocenění jednotky (armáda)
za mimořádnou statečnost
Studijní a pozorovací skupině
amerického velitelství vojenské pomoci,
Vietnam

Studijní a pozorovací skupina je oceněna za mimořádnou statečnost, velké bojové úspěchy a neochvějnou věrnost při uskutečňování

nevyhlašovaných přísně tajných misí hluboko za nepřátelskými liniemi v jihovýchodní Asii. Dobrovolníci zařazení do všech druhů vojsk ozbrojených sil a zejména do Speciálních jednotek americké armády, pozemních, vzdušných a námořních jednotek skupin Speciálních jednotek bojovali v oficiálně popíraných akcích, které nesmírně přispěly k americkému válečnému úsilí ve Vietnamu. Průzkumné týmy skupiny Speciálních operací sestavené z vojáků Speciálních jednotek a místních vojáků pronikaly do nejnebezpečnějších nepřátelských bašt v divočině laoských džunglí a do úkrytů ve východní Kambodži. Tyto malé týmy pronásledované lidskými pátrači a dokonce stopovacími psy získávaly strategickou výhodu, překonávaly početně silnějšího nepřítele a unikaly mu při odhalování klíčových zařízení, záchraně sestřelených pilotů, nasazování odposlechů, min a elektronických čidel, při získávání cenných nepřátelských zajatců, přepadání konvojů, vyhledávání a posuzování cílů pro nálety B-52, a působily protivníkovi ztráty výrazně převyšující ztráty vlastní. Když začala být nepřátelská protiopatření nebezpečně účinná, operátoři Speciální operační skupiny své metody inovovali, od seskoků z velké výšky a neobvyklých výbušných zařízení až po taktiku pocházející z francouzských a indiánských válek. Roty a čety Hatchet Force vedené Speciálními jednotkami bojujícími se svými montagnardskými, čínskými, kambodžskými a vietnamskými spojenci podnikaly odvážné přepady klíčových nepřátelských zařízení v Laosu a Kambodži, ničily velká skladiště střeliva a dalších zásob a blokovaly nepřátelské silnice, aby přiškrtily tok vojenských zásob do Jižního Vietnamu. Přeshraniční operace Skupiny speciálních operací se ukázaly být účinným soustředěním sil na klíčové cíle a donutily severovietnamskou armádu vyčlenit padesát tisíc vojáků k zabezpečení týlových oblastí daleko od bojišť v Jižním Vietnamu. Tyto nebezpečné mise Skupiny speciálních operací podporovaly dopravní a vrtulníkové letky amerického a jihovietnamského letectva společně s předsunutými leteckými návodčími a vrtulníkovými jednotkami americké armády a námořní pěchoty. Tito odvážní letci často létali silnou palbou k vyzvednutí příslušníků Skupiny speciálních operací ze zdánlivě beznadějných situací a zachraňovali životy obětavým nasazením svých vlastních. Vietnamské hladinové námořnictvo Skupiny speciálních operací – vycvičené a podporované americkými Navy SEALs – odvážně napadalo severovietnamské pobřeží a vítězilo nad severovietnamským

námořnictvem, zatímco týmy jihovietnamských agentů pronikaly do samotného srdce Severního Vietnamu. Přes ztráty, které se někdy stávaly všeobecnými, příslušníci Skupiny speciálních operací nikdy nezaváhali a po celou válku bojovali stejným způsobem a se stejnou oddaností a neohrožeností, jakou se Skupina speciálních operací vyznačovala od úplného začátku. Bojové schopnosti, vojenské dovednosti a málo známé oběti Studijní a pozorovací skupiny zachránily mnoho amerických životů a poskytly model působení budoucích amerických jednotek speciálních operací.

Autorova poznámka

Šepot ve vysoké trávě je osobní záznam dojmů z bouřlivých dob a událostí. Není určen pro lidi s delikátní vnímavostí nebo pro ty, kdo nejsou seznámeni s vojenským slangem a příšerným smyslem pro humor, který pomáhá otupit realitu boje na život a na smrt.

Začal jsem ho psát jako katarzi, abych se při osvětlení určité historie a statečnosti osob, s nimiž jsem sloužil, zbavil démonů. Tento pohled nevychází z vznosných vrcholů bojových hlášení, archivů oficiálních rozkazů nebo ohromných vojenských pokladů strohých a vlašných zpráv z bitev postrádajících zmínky o útrapách zúčastněných. Jsou to moje úvahy jako účastníka a pozorovatele. Jsou kruté, rouhavé a prošpikované drsným humorem těch z nás, kdo přežili. Omlouvám se za to, že nejsou vždy psané chronologicky. Existují další skvělé knihy, které taková historická kritéria splňují.

Mým cílem bylo ukázat čtenáři, jak vypadala každodenní válka, když jsme byli v akci a pokoušeli se ji fyzicky a psychicky přežít, a nechtěl jsem napsat knihu, která by byla jen seznamem neustálé řady misí, s návratem z nichž jsme nepočítali.

Všichni jsme na každé misi obvykle dostávali naloženo. Někdy jsme mohli zůstat na zemi jen dvacet minut, než nás museli stáhnout, protože bychom jinak nepřežili. Někdy to byla cesta domů, která se nedala přežít. Měli jsme vynikající vzdušnou podporu statečných pilotů; piloti vrtulníků

pro nás létali s vědomím, že nejde o to, jestli bude jejich vrtulník sestřelen, ale kdy se to stane.

Během psaní této knihy jsem dospěl k hlubšímu ocenění naší skvělé republiky, té doby a neuvěřitelné houževnatosti nás, lidí. Vietnam byl obdobím obrovského zmatku a svárů v naší společnosti, ovšem zmírněných étosem povinnosti, cti a vlasti, který utvářel moji generaci.

Tyto klíčové hodnoty si zachováváme dodnes; předali jsme je svým dětem a objeví se vždy, když jsou naši potomci vtaženi do zatěžkávací zkoušky války.

Největší tragédií, která může potkat jakékoliv lidi, je ztráta ducha „MY“, sdílení ideálů a kultury. Moje generace byla svědkem právě takového rozpadu, a kam to může vést, když jsme sledovali, jak se země dělí na části. Přišli jsme domů do rozkladu, který začal v nás.

Když to uzavřu, jsou to příběhy mého mládí psané před skoro čtyřiceti lety, kdy byly moje vzpomínky docela čerstvé. Tato kniha nebyla nikdy zamýšlena jako běžná literatura a není to ani odborná kniha. *Šepot ve vysoké trávě* je holdem jednotce, historii jejích úspěchů a odvážným svérázným postavám, které projevily pod palbou opravdovou statečnost a oddanost misím a sobě navzájem. Tyto postavy a události zůstanou v mé paměti navždy živé.

Předmluva

Šepot ve vysoké trávě je druhou knihou popisující mé vzpomínky na události a lidi, kteří se mnou sloužili ve Velitelství vojenské pomoci Vietnamu, Studijní a pozorovací skupina (MACVSOG), Velení a řízení Sever (CCN). CCN bylo potomkem Delta, Velení a řízení Střed (CCS) bylo následníkem Omega a Sigma byla u zrodu Velení a řízení Jih. Naším úkolem v CCN byly hluboké průzkumné průniky do nepřátelského vnitrozemí a na jeho předsunutá bojiště. Plnili jsme rozkazy, které jsme dostávali hierarchií velení v Saigonu pod vedením Sboru náčelníků štábů a lidí ve virginském Langley. Hlásili jsme veškeré pozemní aktivity nepřítele. Když se mise nedařila, jako projev zodpovědnosti a vzájemné úcty jsme se sami zachraňovali. Uskutečnili jsme stejný počet misí Bright Light (kódový

název ozbrojených záchranných jednotek; pozn. překl.) jako průzkumných výsadek.

Kniha začíná tam, kde končí první kniha *Výsadek v džungli*. Se svými týmovými kolegy Macem a Cookem jsem byl dost dlouho pohromadě na to, abychom se z hlediska naší schopnosti přežít a dokončit misi, kterou jsme dostali přiděleni, stali „jedním tělem“. Mac je produktem Alabamy s bohatými bojovými schopnostmi a je velitelem našeho Průzkumného týmu Habu. Cook i já máme vyšší hodnost než on, ale díky svým zkušenostem je on velitelem, naším Jedna-nula (americký velitel průzkumného týmu; pozn. překl.). Cook je také z Jihu a už má za sebou jeden bojový turnus. Kromě toho kdysi absolvoval školu Rangerů a neustále ho popichujeme kvůli jeho „rangerství“. S oblibou ho titulujeme jako šéfa komanda. Cook je náš Jedna-dvojkou (třetí Američan v hierarchii velení průzkumného týmu; pozn. překl.) a já jsem Jedna-jednička (druhý Američan v hierarchii velení průzkumného týmu; pozn. překl.). My, jako jednotka, jsme ve skutečnosti vším, čím chtějí Rangeri být a ještě něčím víc, ale ten titul Cookovi sedí jako vojenský nátěr.

Habu operuje z Danangu ze základny zvané Marble Mountain. To jsou naše kasárna a logistické místo, ale používáme také předsunuté operační základny zvané výchozí místa, kde se spojujeme s leteckou podporou a odkud vycházíme na mise.

Týmy jsou normálně složeny ze dvou Američanů a šesti montagnardských vojáků z kmenových území, kterým něžně říkáme „Yardové“ nebo „lidičky“, a také čínských Nungů a nějakých Vietnamců. Jednotlivé týmy bývají obvykle sestavené z příslušníků jednoho kmene. Vybírají se z místních lidí jednotlivých horských kmenů. Jsou to v bojích ostřílení veteráni s válečnou kulturou. Máme týmy kmene Bru, Sedang, Rhade a dalších etnických skupin. Všichni Američané jsou poddůstojníci nebo důstojníci a naše vzájemné pouto je více bratrské než v běžné armádní struktuře. Až na několik výjimek jsme převážně speciální síly a jednotka je složená výhradně z dobrovolníků. V tomto ohledu jsme klasickým příkladem sociálního tlaku, aby se všichni zúčastnění chovali určitým akceptovaným způsobem, protože splnění mise není možné bez štěstí, schopností a mimořádné palebné síly... a to všechno je tam potřeba současně. Vzhledem ke skutečnosti, že operujeme v soustředěných nepřátelských předsunutých jednotek, jsme neustále obklíčeni.

Používáme zvláštní hodnostní systém, protože všechny SOG týmy jsou pravými meritokraciemi. Ať už má ten nejzkušenější jakoukoliv hodnost, je velitelem týmu, takže můžete mít poručíka nebo kapitána podřízeného obyčejnému rotmistrovi. Pro neinformované lidi můžeme ve vztahu k našim důstojníkům vypadat jako až příliš neformální, ale je tomu právě naopak, protože je bereme jako bratry a spoluspiklence v našem společném úsilí o přežití. Vojenská disciplína se nerozpadla, jak to může podle našich skopičín někdy vypadat. Vojenská disciplína se naším společným utrpením místo toho zvýšila. Tento systém podporuje talentované a udržuje naše ztráty natolik nízké, že si myslíme, že máme šanci přežít. To první je vynikající představa a to druhé je iluze.

Spojuje nás vzájemná důvěra stvrzená přežitím při mnoha příležitostech blízko zničení jako soudržná bojová jednotka. Tým je vším. Jsme rodina, a proto jsme svým způsobem Montagnardové nebo jakákoliv jiná etnická skupina, z níž pocházejí naše „lidičky“. Ještě důležitější je, že jsme velká osina v zadku PAVN, Vietnamské lidové armády. Naše operace vážou tisíce nepřátelských vojáků v jejich snaze nás zničit. Působíme mnohem větší škody jejich bojovým útvarům a jejich schopnosti vést válku, než konvenční jednotky. Aby mohli s námi bojovat, musí používat radiostanice a musí nasazovat své jednotky, aby nás obklíčily a zničily, což vytváří situace s mnoha cíli pro letectvo.

Tam, kde kniha začíná, jsem přežil, abych zjistil, že válka a mise jsou stále obtížnější. Nepřítel začal používat speciální protiprůzkumné útvary, aby nás pronásledovaly, když nás objeví na svém území. Pro mnohé z nás začínají být mise jednosměrnou jízdou a ztráty rostou.

Sledujeme, jak se válka stává pro veřejnost otevřenou bolavou ránou a pro nás nedokončeným úkolem. Jako funkční bojová zpravodajská jednotka jsme na vrcholu potravního řetězce. Jako poddůstojníci a nižší důstojníci organizujeme a provádíme bojové operace, jejichž opakování by za jiných okolností vyžadovalo mnohem vyšší velitelské struktury a jejich štáby. S týmy sestavenými z několika Američanů vedoucích Montagnardy máme intuitivní místní bojové týmy, které ignorují severovietnamskou armádu a jsou skutečným přínosem.

Z bláta do louže

Když tráva šeptá, krajinou se plíží lev...

Ašantské přísloví

Kulisou mého přemítání je poklid Jihočínského moře pocákaného barvami zapadajícího slunce. Sedím na naší základně v Danangu v jednom z bunkrů na straně obrácené k moři s kbelíkem piv a než si nějaké otevřu, občas je ochlazuji sněhovým hasicím přístrojem. Chtěl jsem mít určité soukromí, abych si utřídil demony v hlavě.

Jsme zde už skoro rok a nemyslím na domov nebo dokonce na přežití, ale spíše na svou zdejší rodinu. Členové této kliky nepřítomných, tento spolek lidí s talentem pro zabíjení, se stali mými bratry a v této chvíli mojí rodinou.

Právě jsme se vrátili z plně zaslouženého odpočinkového pobytu v této zemi. Bombardovací kampaň na severu během naší nepřítomnosti zesílila. Kvůli Cookově nerozvážnosti jsme ve dvojím nebezpečí.

Začíná drobně pršet a vzduch získává před bouří přicházející z vnitrozemí přes bažiny jižně od Danangu elektrizující napětí. Je to zadumaná a přesto napjatá atmosféra, která vyhovuje mé náladě, když si vybavuji minulost a připravuji se k opětovnému oblečení do bojového postroje. Právě tohle je minulost. Pokouším se dát to všechno do souvislostí a připravit se na nový začátek.

Dva Yardové obsluhující kulomet na vrcholu bunkru se začínají smát a klábosí v jazyce bru o táborovém psovi Ugmovi. Ugmo je kříženec několika plemen včetně jakéhosi čínského plemene, které vypadá jako fabrika na vrásky, a možná jednoho nebo dvou dalších plemen. Má postavu jako trpasličí mastif a hýří superaktivním libidem. Pokud to není nějaký stroj, Ugmo se s tím pokouší o reprodukci rodu. Rozhlížím se a vidím, že dohonil jednu z táborových kachen a přitiskl ji k zemi; pokouší se s ní spářit, zatímco ta kachna v sebeobraně klove do jeho náradí. Ti Yardové to považují za nesmírně zábavné a pokřikem kachnu povzbuzují. Já to pokládám za filozoficky významné. My jsme ta kachna a situace je velký ošklivý pes se svým vlastním programem.

* * *

Po bouřlivé odpočinkové dovolené jsme zpátky v Marble Mountain, našem „domově“ ve Vietnamu. Je to také domov 15-20 částečných nebo kompletních průzkumných týmů a všichni se chovají, jako by znali nějaké temné tajemství, které se jako ubohý smrtelník teprve dozvím. Je to tajemství o tom, co to bylo konkrétně za sociální krutost, které se Cookie dopustil na odpočinkové dovolené v Saigonu. Teď čekáme.

Mými týmovými kolegy jsou Mac, který chodí na průzkumy už skoro rok, a náš nový chlápek Cook, balík potlačovaného militarismu, který na něj jednou bude mít dobrý vliv – tedy až do toho posledního pobytu v Saigonu, kde se dopustil strašného přestupku, kvůli kterému jsme získali pověst sociálních vydědenců. Nad týmem visí černý mrak, protože to vypadá, že tyto přestupky si zaslouží jen tak pro začátek exkomunikaci a kastraci. Podle obecného názoru v armádě budeme my všichni platit za své kolektivní hříchy proti pořádku.

Dostali jsme tuhle cestu, protože jsme na ni měli nárok. Každý rok jsme měli právo na jednu odpočinkovou dovolenou v zemi a jednu někde v zahraničí. Říkali jsme jim „O & Š“, ožiračka a šoustačka. Byli byste šťastní, kdybyste dostali jednu dovolenou za rok, pokud jste nebyli Remingtonovi nájezdníci v Saigonu. Ačkoliv dovolené v zemi byly normálně třídenní, kvůli zraněním utrpěným před týdnem během mely na hlavní silnici při návratu z Danangu do tábora jsme si vyhádali tři dny navíc. Nějací dezertéři a další pakáží v třičtvrtětu se nacpali za nás a pokoušeli se nás předjet, ale když tam nebylo místo, stáhli se zpět a vypálili na náš džíp granát z M 79.

Jak ten granát narazil do opěradla sedadla, na kterém seděl Cook, utrpěl zlomeniny žeber. Naštěstí nebyl odjištěný. Mac měl pohmožděné zápěstí a záda. Já jsem zranění unikl, ale protože tým nemohl jít na misi do jejich uzdravení, já jsem je doprovodil, jelikož jsem nechtěl být přívěskem jiného týmu, když jsme mohli trsat v Saigonu. Měl jsem raději zůstat.

Bylo to skoro týden po tom, co jsme byli na průzkumných a záchranných misích. Mac zůstal na první část dovolené s Cookem v Saigonu, ale já jsem se rozhodl jet do starého francouzského přímořského letoviska Vung Tau. Užil jsem si tam nádherné čtyři dny pláže, alkoholu,

dobrého jídla a nových známých, než se tam objevil Mac a řekl mi, že se musíme vrátit do Danangu a že cestou vyzvedneme Cooka.

Poslední den ve Vung Tau, když jsem relaxoval v kavárně, jsem zažil výbuch nastražené bomby. Jakmile se prach usadil, ztratil jsem jednoho ze svých nových přátel a další byl bez nohou. Byl jsem nachystaný vrátit se na sever, kde jsem věděl, odkud nebezpečí přichází, a byl jsem na takový masakr připravený.

S Macem jsme podle plánu vyzvedli na cestě z Vung Tau Cooka. Cookie se poflakoval po Saigonu s Rangerem Rockym. Rocky je další týpek speciálních jednotek přidělený do A tábora (tábor v bojové zóně; pozn. překl.) kdesi v pustině. Jako bývalý příslušník Mobile Guerilla nebo Mike Force (skupina bojující spolu s domorodci; pozn. překl.) se zde necítí bezpečně, zejména v místech, která jsou spojena s výbušninami nebo s výskytem lidí, kteří se chovají důsledně podle pravidel.

Když jsme zpátky v House Ten, který je saigonským nervovým centrem a bezpečným místem pro praktická cvičení, tamní přítomnost Cooka a Rockyho se již považuje za škodlivou. V Saigonu už způsobili tolik problémů, že již byl v běhu standardní policejní zátah ve snaze najít je, aby je vyslechli, obvinili a rychle strčili do vězení. Vojenští policisté v Saigonu House Ten sledovali a už tam dvakrát napochodovali v úsilí je v jejich schovávačce vyčmuchat. V obou případech měli štěstí a podařilo se jim prodloužené ruce zákona uniknout. Personál v House Ten teď s nimi nechtěl mít nic společného, a ačkoliv je před pátráním schovával, začínal toho mít už dost.

Rocky teď utíkal kamkoliv, kde se mohl schovat, nepochybně s příjemnými myšlenkami na chaos, který způsobil. Jsem si jistý, že je v bezpečí, pohodlně zalezlý v nějakém vzdáleném místě vyhnanců. On a zbytek jeho A týmu jsou pravděpodobně dosud v nějaké vzdálené prdeli a jsou vděční za obklíčení severovietnamskou armádou, jen aby jim dělala společnost.

Hned po setkání s Cookiem se rychle hrneme se všemi svými věcmi ze dveří House Ten. Necháváme se odvézt na letiště s připomenutím, abychom se nevraceli dřív než za šest měsíců.

V letounu na zpáteční cestě do Danangu posloucháme s Macem Cookiem elegantně upravenou verzi těch nechutných událostí. Dokonce se nám pečlivě vyhýbá i osádka letounu. Také ona zjevně zná nějaký strašný

aspekt, který Cook ve svém líčení vynechává. Začínám se cítit sociálně syfilitický. Rocky zjevně překročil hranice zdravého rozumu natolik, že dokonce i Cook uvažuje, že se ho v Saigonu zbaví. Nadšení, že našel na poflakování jiného kámoše Rangerera, z něj vyprchalo.

Cook a Rocky jsou trvale vyloučeni z Mama Bics, našeho neoficiálního ústředí odpočinkové dovolené v centru města. Je to v podstatě rekord. Myslím, že se to dosud nikomu nepodařilo.

* * *

Cesta do Danangu trvá asi devadesát minut a hluk uvnitř letounu omezuje možnost hovoru. Využívám ten čas k přemýšlení. Speciální jednotky, jako skupina, by mohly pro armádu existovat jako mobilní blázinec. Jsou nacpané osobnostmi typu A (podle osobnostní teorie to jsou soutěživí, organizovaní, ambiciózní, netrpěliví nebo agresivní lidé; pozn. překl.), kteří mají problémy se vztekem, bývalými manželkami a mají slabost pro násilí. Je nás tady také určitá skupina, která tady byla příliš dlouho. Tito muži přišli na to, jak manipulovat s nedostatkem lidí a s neochotou mentálně vyrovnaných chlapů zapojovat se do projektů, které jako součást procesu vyjádření souhlasu zahrnují podpis sebevražedné smlouvy. Kromě prodloužené třicetidenní dovolené neustále přecházejí z projektu do projektu a pak jim chybí koule na další turnus. Jestliže přijdete do nějakého A tábora, k Mike Force nebo nějakému jinému zkratkovému slovu, jsou vždy rádi, že mají nějaké čerstvé maso. Když vás nahlásili za nedovolené opuštění odletového letiště, jste příliš cenný a důležitý pro misi, než aby vás propustili. Pokud jste ochoten tu práci dělat, Saigon vám promine skoro jakýkoliv hřích.

Jsou zde příklady, když někdo chce překročit stávající hranice chování. Nejlepším příkladem byl Jerry „Vzteklý pes“ Schreiber. V buši byl individuálně svérázný, introvertní a velice efektivní. Byl také vyhořelý. Věděl, že to má spočítané a jeho šance na přežití se blíží nule. Chtěl skončit, ale neudělal to. Jednou šel do akce jako přiřazený k jedné ze zabijáckých rot na Velení a řízení Střed a už se nevrátil. Naposledy ho viděli, jak postupuje směrem k nepříteli a teď ho oficiálně vedou jako pohřešovaného v akci. Nyní je mýtem, legendou, která zatěžuje tuhle válku. „Buš“ ho prostě spolkl.

Snažím se nebýt takový. Pokud berete tuhle válku osobně, přerušíte pouto, které vás bez emocí váže k následujícím rozkazům. Je kolem toho něco fascinujícího, něco podobného mŕče a plameni. Převzal jste roli, která se postará o vaše zničení, ale na okraji vašeho svědomí se to jen mihne, dokud se to nestane reálnější, než úvahy o návratu do společnosti, kterou většina z nás opustila jako bizarní.

Pokouším se vybavit si tváře a jména těch sedmi lidí, kteří přijeli se mnou. Jen tři z nás stále chodí na mise; ostatní jsou mrtví nebo tak vážně zranění, že je poslali do Států. Nemohu si vzpomenout na jejich jména a jen matně si ožívují jejich tváře. Přesto nemohu uvažovat o skončení; zde, v tomhle děsivém divadle, se to zdá nečestné, ne vůči armádě nebo dokonce speciálním jednotkám, ale vůči mým druhům. Jsou to moji bratři, moje rodina.

Moje zasnění ukončuje přistání v Danangu, odkud pojedeme autem na naši základnu Marble Mountain. Kapitán Robb, který přijíždí, aby nás odvezl na základnu, patří v podobě neuvěřitelně talentovaného a citově vyšinutého člověka do kategorie „zvláště dementních“.

Když jdeme k leteckým provozům, šmírujeme kapitána Robba, který na nás mává, abychom nastoupili do jeho vozidla. Nakládáme své věci do zadní části otlučeného Land Roveru, který vypadá, jako by sotva přežil druhou světovou válku. Těžko říct, kde ho vzal. Není na něm ani kousek nepomačkané plochy a na karosérii jsou také zjevné díry od střel. Na jedněch dveřích je ovšem sotva patrný pozůstatek emblému USAID „pomocné ruce podané přes moře“. Vypadá jako vrak, ale uhání jako znásilňovaná opice.

Dai Uy (kapitán; pozn. překl.) Robb sice nosí kapitánské výložky, ale jsem si jistý, že kromě jeho zvrácených partáků v Průzkumu s ním nechce mít armáda nic společného. Je zde už čtyři roky. Začínal v programu Phoenix, který byl určen k likvidaci struktury buněk Vietkongu. Toho se dosahovalo hlavně selektivním vražděním. Člověk si normálně vybaví mentální obrázek vraha jako italského džentlmena v obleku ze žraločí kůže, zatímco ten milý kapitán vypadá jako učitel z Nové Anglie, dokud se mu nepodíváte do očí. Je také jedním z několika málo lidí, který je naprosto spokojený s myšlenkou, že jeho nebo vaše existence je pouze pomíjivá.

Moc toho nenamluví, neustále se na nás dívá a pochichtává se pod vousy, jako by byl součástí nějakého tajného žertu. S Cookem sedíme na

zadním sedadle a vpředu je Mac s kapitánem Marblesem (odkaz na postavu z amerického komiksu; pozn. překl.). Robb na nás neustále civí zpětným zrcátkem a pokračuje v hihňání. Vyjíždí z brány Gunfighteru, rozlehlé letecké základny v Danangu, do večerního provozu. Cookie určitě spáchal nějaký strašný čin, o kterém nám ještě neřekl, protože se nikdo nechce o podrobnostech bavit.

Já se nějakého vzájemného obviňování vůbec nebojím, protože mám omluvu – vypadl jsem do Vung Tau ještě před tím, než ten hrozný příběh začal. Ovšem celkem vzato to bude muset být předmětem jakéhosi týmového diskusního sezení. Mac byl do toho částečně zapojen, ale vidím, že kolem podrobností stále víc mlží a pokouší se od Cooka distancovat. Robb poslouchá Maca a mne a pokládá základy ke Cookově uvržení do postavení hlavního podezřelého. Dívá se na mne zpětným zrcátkem a s mírným úsměškem pronáší první poznámku od chvíle, kdy nás naložil.

„Tak co, chlapi, zabili jste někoho?“ Zdá se, že ho tato myšlenka pobavila a začíná se smát. S Macem se na něj díváme s výrazem dvou chlapců z kostelního sboru a odpovídáme skoro jednohlasně.

„*My ne, Dai Uy*, ale nemůžeme říct, co možná udělal *Cook*,“ a důsledně zdůrazňujeme jeho jméno. Robb se jen pohrdavě řehťá.

„To vám moc nepomůže,“ upozorňuje nás, „je to *váš* člověk.“ Ale pak povzdychne a dodává: „Alespoň vy, kluci, máte jeden druhého.“ Teď je to příliš slabé vyjádření. Robb byl vždycky samotář. Dokonce i když šel po cílech v malém týmu, jen on a čtyři domorodci. Když ho přeložili na NKP (letecká základna v Thajsku; pozn. překl.), jeho lodičky do jednoho odešli. Po propuštění prostě vyšli z brány. Když nemohli být s naším šíleným kapitánem, tak raději nebyli s nikým. Čínské božství nebo jak by to někdo nazval štěstím je proud, ve kterém tu všichni plaveme. Nemohu si pomoci; používám jeho izolaci jako způsob, jak se sebrat a vrátit se do hry.

„*Dai Uy*, vy nemáte nikoho, protože vás v podstatě nemůže mít nikdo rád.“ Jenom se tomu chechtá. Prudce trhá volantem a řítíme se kolem minibusu s vyděšenými tvářemi civějícími na nás ze zablácených oken. Mac prohazuje vtipnou poznámku:

„Říká se, *Dai Uy*, že vaši lodičky skončili, protože s oblibou dáváte vaši zbrani ženské jméno.“ Oba se tomu smějeme, dokud se do toho nevloží Cook ze zadního sedadla.

„Já někdy dávám jména svým granátům.“

„Cože?“ říkáme oba jednohlasně. Upřeně se na nás dívá, jako by to bylo něco úplně běžného, a že to děláme také. Zapisuji si do paměti, abych mu po návratu zkontroloval výstroj a podíval se, jestli si něco napsal křídou na granáty, jako byly jakési zvláštní umělecké výtvary na leteckých pumách za druhé světové války. Mac se na mě jen podívá a ukazovákem dělá u svého pravého spánku všeobecně známý krouživý pohyb.

Robb podřazuje a pomalu projíždí kolem rohu k vnější řadě bunkrů a k bráně hlídané Yardy ze zabezpečovací roty. Vybíhají, odstraňují zátarasy a celou dobu se zubí jako pavíani. Yardi mají Robba rádi; pro ně je chodící duch. Jednají s ním, jako by byl jedním ze stařešinů jejich kmene. Když čekáme, až odsunou ostnatý drát, Robb nám hrozí prstem.

„Pánové, když jste teď zpátky, tak pro vás tři naplánovali něco speciálního. Doufám, že jste uzdravení, protože to nevypadá, že dostanete nějaký čas na zotavení.“ Zachichotá se tomu a pak uhání poslední stovky metrů k hlavní bráně a řadě bunkrů.

„Právě teď se vlastně vedou diskuze o vás třech a o vaší bezprostřední budoucnosti.“ Prská to s úšklebkem a s výrazem vlka. „Předpokládalo se, že se vám dostane zvláštního přivítání, které mělo podle mne zahrnovat řetězy na nohy a pouta na ruce, ale kapitán Manes a štábní praporčík Waugh byli pověřeni něčím příjemnějším, a protože jsem byl poblíž, rozhodl jsem se vás sám vyzvednout a ušetřit vás a armádu té trapné situace. Domnívám se, že nastalo něco mnohem důležitějšího. Víte, jaká je válka.“ Přidává několik dalších zajímavých postřehů o možnostech „nových konceptů“.

Co může mít velení na mysli jiného než útoky, přepady, přivádění zajatců a prchání o život? Přemýšlím o tom, když Robb dodává, že jestli potřebujeme nějakého černého pasažéra, tak ho dostaneme, jako by to byl nějaký dodatek na seznamu výstroje. To by bylo přesně to, co potřebujeme, odjištěná atomovka, aby nám připomínala vážnost našich hříchů. Zastavujeme před průzkumnou rotou. Vysazuje nás, řadí rychlost a za hihňání odjíždí.

Během chůze k naší chatrči přemítám nad možností, že jsme teď sociálně tak odstrčeni, že se s námi chce stýkat jen Robb. Když ukládáme v chatrči své věci, s Macem civíme na Cooka. I při svém vysoce vyvinutém smyslu pro bizarnost nemohu přijít na kloub tomu, co udělal takového, že to vůbec mohlo upoutat takovou pozornost. Dokončujeme ukládání věcí a popichujeme ho, aby šel s námi do klubu, ale aby si napřed sundal řemení,

abychom viděli, jestli si napsal na pláště granátů křídou jména nebo slogany. Napsal.

V klubu je poměrně klid a je tam jen asi patnáct chlapů. Je to naše osobní útočiště před realitou toho, co děláme. Má veškerý šarm a atmosféru putyky, kombinace cyklistického baru a výhod biliárového stolu a válečných uměleckých děl. Vzadu je barový pult ke stání a kuchyně, kde připravují bramborové hranolky, burgery a nějaká záhadná jídla. Za barovým pultem je jemná malba velmi pasivní a velmi nahé ženy jako talismanu proti smrtelnosti. Když vcházíme, všichni ztichnou a pak se sborově začínají smát. Objevuje se Laurent a huláká na nás:

„Chlapi, vy jste ale zločinci!“ Jako by to bylo zjevení z katolického kostela. Dívám se na něj – jasně, je ožralej. Zdůrazňuje „zločinci“, jak by to udělal váš mladší bratr poté, co jste ho přesvědčili, aby se vyčural na elektrický plot, když stojí bosky na kovové konstrukci stodoly. Laurenta musíte mít rádi, protože vypadá jako všeobecná představa o typickém mladším bráchovi. Za ním je jeho parťák Bernie. Bernie mu zjevně zase dodal jeho dávku alkoholu. Laurent se opije po jednom panáku, takže Bernie ho má ve svém programu výcviku v pití alkoholu. Výsledkem je, že během posledních několika měsíců všechno pozvracel.

Jednou večer ohodil dokonce kapitána Manese. To bylo zábavné. S Macem se mu vyhýbáme, protože jeho pověstné vystřelované blití je legendární. Mac nese krabici smažených hranolků, které dělají vzadu. Proboha, jsou tak mastné, že by se jimi mohl mazat kulomet. Dělá pohyb naznačující, že Laurent už spořádal pořádné kvantum blicí munice.

Laurent vrávorá k nám a my se mu obratně vyhýbáme, protože v této fázi jsou jeho reakční doba a prostorové vnímání na úrovni obřího pravěkého lenochoda. Cook syčí něco o tom, že nás jde Doug pozvracet, ale jsme pryč dřív, než k tomu dostane příležitost. Když jdeme k baru, slyším za námi mokrý pleskavý zvuk dávení. Paráda.

V baru pracuje Cliff. Úplně ho rozstříleli a na běžných misích skončil. Byl jedním z nejzkušenějších Jedna-nul a za jednu konkrétní misi získal vytoužený Browning Hi Power; teď provozuje klub a vypomáhá, dokud mu nenajdou nějakou pozici. Tohle je zvláštní kategorie zavedené rekonvalescence jako koncept udržení si takového talentu. Přistupujeme k barovému pultu, on si nás tři prohlíží a ptá se Maca a mne, co si dáme. Cooka důsledně ignoruje.

„Vy dva,“ říká monotónně, „musíte pořádně chlastat, protože se říká,“ a zdůrazňuje následující poznámku prstem zabodnutým směrem k Cookovi, „že ON provedl něco, co bude zárukou, že buď budete k němu připoutáni řetězy v partě vězňů na opravě silnic v Georgii, nebo vás pošlou někam, kde není alkohol řadu let na nápojovém lístku.“ Dává nám naše drinky a nakonec ho dává i Cookovi, ale odmítá si od nás vzít peníze a říká jen: „To je na hospodu; chci jednou říct svým vnoučatům, že jsem vás tři skutečně viděl, než vás odvedli do očiště.“

Opět se pokoušíme z Cooka vytáhnout tu historku, ale on je pořád uražený kvůli naší kontrole jeho řemení a hledání popsáných granátů. Asi tak po hodině odchází. Ostatní opičáci se shlukují kolem nás s elegancí výslechu na gestapu a pokouší se z nás vyzvědět podrobnosti. Takže nejsme jediní, kdo je v nevědomosti; zdá se, že to ví jen velitelství. Začínáme si něco vymýšlet, jen abychom otestovali půdu. Nezáleží na tom, jak je to přehnané, stejně nám nikdo nevěří; všichni předpokládají, že Cookieho kryjeme.

Po několika hodinách klopýtáme do chatrče. Cook je stočený ve spacáku s výrazem ve tváři, jako by byl ministrantem v řádu míru a pohody. Chci ho polít náplní do zapalovače a zapálit ho v naději, že během několika minut, než si to uvědomí, bychom se mohli dovědět nějaké podrobnosti. Mac poukazuje na skrytá nebezpečí takového plánu a oba jsme brzy zavinuti v teplé náruči říše snů.

Ať už udělal Cook cokoliv, je to pravděpodobně jediná věc, která je ve válce stále tajná.

Kapitola 2

Spravedlnost musí být blondatá

„Dobrééééé ráááááno Vietname!“ Rádio s budíkem na Macově nočním stolku vyřvává rituální ranní pozdrav Adriana Kronauera, mírně dementní zaječení, kterým začíná svou ranní show. Je to diskžokej letectva z armádního rozhlasu. Ve dvou zachumlaných postavách na kavalcích vedle

mne to vyvolává náznaky života. Mac se pokouší nahmatat tlačítko, kterým se tenhle zdroj rámusu vypíná, ale zastavuje ho bota do džungle hozená z Cookieho kouta, která naráží do rádia a shazuje ho spolu s minigranátem a načatou plechovkou piva Black Label ze stolku na zem.

Rádio se po tom pádu odmlčuje; je to štěstí nebo boží zásah a Mac zpod deky mumlá stručné díky. Zakutává se hlouběji do svého hnízda a Cook z druhého kavalce mručí:

„Já toho parchanta nenávidím a jednou pojedu do Saigonu a tu jeho hlasitou prdelku smážnu.“ Pak se také pohne, uprdne si a pokouší se urvat si ještě několik minut spánku. Zapalují si cigaretu a odkašlávám první dva tahy, protože plíce ten kouř odmítají. Světlo na mém nočním stolku udělalo svou službu, když udrželo populaci shromážděných švábů za stěnami a ti nelezli všude po nás. Když je posloucháte, slyšíte jejich škrábání a lezení a ve stěnách jsou místy díry od střel ráže .22, jak Cookie střílel na neviditelného nepřítele mezi stěnami pistolí High Standard s tlumičem. Jestli v tom bude pokračovat, budeme trpět, až přijde déšť.

Ležím tam, vychutnávám si cigaretu, protahuji si zatuhlé svaly po spánku a připravuji se na ostré sluneční světlo. Svítání v této zemi se jen tak tiše nevkrádá, ale doslova exploduje. Rádio ve své nové pozici na zemi najednou začíná zase ječet stále hlasitější skladbu od Iron Butterfly nebo od nějakého jiného hardrockového vyřvávače duchaplností. Cook zvedá hlavu a vidím jeho ruku sahající do výstroje po pistolí s tlumičem.

Ovšem Mac má mimosmyslové vnímání Jedna-nuly, protože i když je k nám oběma stále obrácený zády, tak vrčí: „Cooku, nestřílej mi na rádio!“ Cook přestává po pistolí sahat a místo toho se posouvá k okraji postele. Zvedá trochu pokrývku a vyráží z něj proud moči, který vytváří na a kolem toho zdroje nejnovějších Top ten louži. Rádio se se zajiskřením a zaprskáním zkratuje.

To rádio bylo Macovou pýchou a radostí. Koupil ho v Saigonu a má pro něj jedinečné kouzlo – je stereofonní, má plynulé ladění, a kdo ví, co ještě – takže při pomyšlení, že je jeho majitelem, úplně září.

Na druhou stranu ho Cookie považuje jednak za otravnost a také za možného kandidáta k nácvičku střelby. Když to rádio vypouští duši, Mac se otáčí a dívá se přes postel na mrtvolu své nové hračky v louži moči. Pohlédne na mne, jako bych byl kvůli tomu, že tam jsem, do toho nějak namočený. Natahují ruku a beru si slzný sprej.

„Než uděláš něco neuváženého, uvědom si, že ty, všemocný trpasličí bůh boje, jsi byl tím, kdo si ho vybral,“ kývám hlavou směrem ke Cookovi a všímám si, že sune ruku k taseru ležícímu na horní ploše malé chladničky.

„A měl bys vzít na vědomí, že výsledkem tohoto vyhrocení může být jen víc problémů ze strany velitelství. Už jsme kvůli jeho skopičinám v Saigonu dost hluboko ve sračkách.“ Vstávám, беру si holení a během toho nepouštím slzný sprej ani na chvíli z ruky. Dívám se na oba ty zdivočelé blbečky a jdu ke dveřím. „Jdu se osprchovat. Ty a ten skunk si to můžete vyřídit, až odejdu. Já osobně potřebuji sprchu a vy dva potřebujete, aby vás tak hodinu ostříkovali hasičskou hadicí, a teď,“ odmlčuji se a dívám se na to rádio, „je to tady potřeba vyčistit. Jestli to uděláte i s tou louží moči, z ní vycházející plynný chlór by během toho mohl vyhubit část populace švábů.“ Hledím na Maca, on se dívá na Cooka a oba si uvědomují, že to řešení, má-li být úspěšné, zahrnuje nějakou oběť, takže oba začínají také vstávat. V chatrči není žádný čisticí přípravek, takže ten první, kdo nějaký najde, vypadne ze seznamu obětí.

Před chatrčí sedí na kůlu jako nějaký neolitický kmenový totem Macův ochočený opičák; tenhle srstí pokrytý absces vydává kvílení víly smrti. Neustále tenhle tvrdý vřed sleduji hrozivým pohledem, protože tenhle opičák rád močí nebo kálí s ohromující přesností. Možná se Cookie naučil své současné střelecké umění od něj.

Je to gibbon, kterého Mac někde sebral a vykrmil ho na nějakou speciální sváteční hostinu s Montagnardy. S Cookem jsme doufali, že ho Yardové zabijí, všechny nás na tu hostinu pozvou a pak nás obšťastní pitím Mampei. Ale než mohl ten den nastat, opičák žil na kůlu před naší chatrčí a my jsme ho krmili. Za to kvílel jako víla smrti, kadil si do ruky a házel to po nás; fakt zábavné. Tohle zatracené zvíře kromě toho nenáviděli všichni psi v táboře. Ještě horší bylo, že opičák nenáviděl Cooka a jeho postoj byl opěťovaný. Opičák objevil způsoby, jak se dostat do chatrče. Vždycky našel cestu dovnitř, a když tam byl, šel ke Cookovým věcem a obrátil je vzhůru nohama. Jednou se mu dokonce vykálel do bot. Cook ho nenáviděl. Hergot, já ho nenáviděl.

Byl jsem napůl osprchovaný, když se dovnitř vpotáceli Mac a Cook a vyžadovali to stejné nastartování do nového dne. Pod sprchami nás bylo asi osm, stejný počet chlapů se holil u umyvadel a několik dalších sedělo na

záchodě nebo stálo u pisoárů. Pára ze sprch zhutnila vzduch do kombinace mýdla, šampónu, vody po holení a prdů. Další půvabné ráno v armádě.

Jsem hotov a беру si své věci. Jsem si oprávněně jistý, že zatímco jsem byl pryč, Mac a Cook neměli čas to uklidit nebo, což je ještě důležitější, nastražit nějakou past, takže jdu zpátky do chatrče. Oblékám se, abych mohl jít do jídelny a zjistit, co ten mistr travič, Rickard, rotmistr jídelny, tohle ráno vymyslel. Otvírám dveře ve chvíli, kdy tihle dva zatvrzelí nepřátelé přicházejí po cestičce v plné parádě.

„Uvidíme se v jídelně,“ prohazuji k nim, když šlapu do písku. V tu chvíli ten chlupatý kanón vystřeluje pořádný balík opičího trusu a proud moči a fekálií, které cákají Cookovi na hlavu a na ramena. Opičák kvílí a Mac se může potřepat smíchy při pohledu na Cookieho, který teď vypadá jako hrad v holubníku. Cook dává opičákovi jako příslib vraždy a odplaty pohlavek a jde zpátky do sprch.

„Vidíš, já jsem ti to říkal, neměl jsi zničit moje rádio!“ volá Mac do jeho vzdalujících se zad. Já jdu do jídelny; tohle může být jen horší a potřebuji se najíst, abych měl sílu se na tom podílet.

Tento vyhrocující se svět oko za oko a zub za zub může ukončit jediné naše vyslání na misi. Tohle ráno asi nějakou dostaneme a budeme muset jít do izolace – tedy až si vyslechneme všechnu tu buzeraci, o kterou jsme přišli nebo která se nahromadila během naší krátké nepřítomnosti. Když nás upozorní, že jsme určeni na misi, jdeme do izolace a fyzicky se přesouváme do oplocené skupiny budov, kde se na misi připravujeme. Procházíme všechny staré složky cílů v této oblasti, nejnovější letecké snímky a zpravodajské informace o oblasti. Obvykle jeden a půl dne předem také připravujeme tým k přesunu do výchozího místa. Ve výchozím místě budeme čekat, až se dostaneme na řadu s výsádkem. Hned po našem vysazení vzlétá náš Bright Light tým a krouží nad námi, aby byl připraven k okamžité podpoře, kdybychom se dostali do maléru.

Mac a Cookie musí dnes jít k doktoru Wangovi, aby je prohlédl a dal jim štempl, že jsou schopni služby, ale je to formalita, protože pokud nejste v bezvědomí, bez končetin, neblouzníte v horečce nebo nejste šílení, jste vždy považováni za schopného služby.

Když přicházím do jídelny, již se zaplňuje zbytkem roty, který není aktivně zapojen do běžících misí, nebo ještě není na výchozím místě. Plním si podnos dřevorubeckou porcí, nacházím si volný stůl a usedám k němu.

Jsem v polovině snídaně, když vcházejí Mac a Cookie. Jejich příchod provází znatelné ztišení. Mac si vykračuje výdejní linkou a trousí stupidní poznámky dostatečně hlasitě, aby je všichni slyšeli, jako by neměl v životě žádné starosti. Kdo nemá mozek, toho hlava nebolí. Cook vypadá, jako by použil půl role toaletního papíru, aby zastavil tekoucí krev po špatně zvládnutém holení nebo pokusu o sebevraždu. Ať už to bylo cokoliv, nepomůže mu to, protože na nás na všechny zírá kapitán Manes a ďábelsky se šklebí.

Několik lidí se křížuje a potlačovaně se smějí své duchaplnosti. Žádný problém, protože u téhle bandy je šance, že někdo uplynulou noc pravděpodobně spáchal nějaký přestupek, ve srovnání s nímž budeme vypadat jako amatéři. Mac a Cookie konzumují své jídlo a sborově krkají.

„Macu, všiml sis, že to vypadá, jako bychom byli v centru pozornosti?“ Mac se dívá na mne a pak na Cookieho.

„Jo. A co je na tom nového? Vsad' se, že se nakonec dozvíme, co Cookie v Saigonu provedl.“ Pochechtává se a Cook se na nás jen mračí.

„Vsadím se, že dostaneme misi,“ říká jen. Jen žádnou podělanou kravinu, říkám si. Právě to, o kolik bude nebezpečnější než obvykle, bude potvrzením toho, jestli byl Cookův delikt obyčejným porušením pořádku a disciplíny nebo jestli se blíží hanebnosti.

Je vzácností vidět nás zde, na základně v Danangu, v takovém počtu. Většina lidí je obvykle na výchozích místech v Phu Bai nebo v Quang Tri. Tam se věnují čekání na vyslání, bojují o život se severovietnamskou armádou v na jejich „stezkách“ nebo podnikají záchrannou misi, aby zachránili své týmy před zničením. Můj poplašný systém řítního svěrače začíná přecházet do červeného pole. Zřejmě nastala nějaká pauza ve válečném úsilí nebo se v cílových oblastech podělalo počasí. Pauza může pro nás znamenat jen katastrofu, protože to naznačuje, že si někdo našel čas k tomu, aby pro Velení a řízení Sever přišel s nějakou novou misí. Protože to, co teď děláme, hraničí se sebevraždou a cokoliv nového musí být skutečně děsivé.

Manes vstává a úsečně vrčí: „Věnujte mi pozornost.“ Potom následuje několik zamumlání a shromáždění muži se utišují.

„V nula devět nula nula bude v divadle nástup roty. Buďte tam a zajistěte, aby tam byli vaši part'áci, protože je to povinné.“ Pak se obrací k našemu stolu. „Vy,“ ukazuje na Maca, Cooka a mne, „jakmile se najíte, což